

КРИТЕРІЇ, РІВНІ ТА ПОКАЗНИКИ СФОРМОВАНOSTI ГОТОВНОСТІ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ТЕХНОЛОГІВ У КОЛЕДЖАХ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ

УДК 378:63

Валентина Кобзар, викладач технологічно-промислового коледжу
Вінницького національного аграрного університету

КРИТЕРІЇ, РІВНІ ТА ПОКАЗНИКИ СФОРМОВАНOSTI ГОТОВНОСТІ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ТЕХНОЛОГІВ У КОЛЕДЖАХ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ

У статті проаналізовані стан дослідження проблеми готовності до інноваційної діяльності майбутніх технологів в коледжах аграрного профілю, а також розглянуті рівні і показники сформованості готовності такої готовності.

Ключові слова: інновація, рівень, показник, готовність, діяльність, інноваційна діяльність, фахівець, технолог, професія.

Літ. 12.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В зв'язку із світовими тенденціями найактуальнішим завданням сучасної освіти є підготовка майбутніх фахівців до інноваційної діяльності. Наша держава, намагаючись не відставати від інших розвинутих країн, озброївшись їхнім досвідом, прямує до моделі інноваційного розвитку.

Саме тому сучасна професійна освіта повинна бути спрямована на підготовку фахівця, який спроможний відповідати за своє професійне майбутнє, здатного утвердити себе в умовах конкуренції на ринку праці, а отже фахівця – готового до інноваційної діяльності.

Результати емпіричного аналізу дають змогу стверджувати, що сучасний технолог потребує глибоких професійних знань, умінь виконувати діяльність, пов'язану із трансформацією наукових досліджень і розробок, науково-технологічних досягнень у новий та покращений продукт. А тому в даній роботі ми розглянемо критерії, рівні та показники сформованості готовності до інноваційної діяльності у студентів технологів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Формування готовності до інноваційної діяльності пов'язане із проблемою включення студентів в активну навчально-пізнавальну діяльність, якій присвячені фундаментальні дослідження Ю. Бабанського, М. Данилова, І. Лернера, М. Махмутова, Т. Огороднікова, В. Паламарчук, М. Скаткіна, Л. Клемена, Ш. Надь, І. Фекете, Г. Щукіної та інших. Дидактичним аспектам активізації пізнавальної діяльності присвятили свої праці Л. Арістонова, В. Буряк, І. Волощук, П. Гальперін, Є. Голант, Л. Занков, О. Коберник, М. Корець, Н. Кузьміна, І. Лернер, П. Лузан, М. Махмутов, В. Пікельна, В. Сидоренко,

В. Сухомлинський, Т. Шамова. Психологічні аспекти проблеми пізнавальної активності були в центрі уваги Л. Божович, Г. Костюка, Леонтєва, Є. Машбиць, С. Рубінштейна та інших.

Проблеми педагогічної інноватики намагаються вирішити дослідники різних країн, зокрема це роботи К. Ангеловські, І. Беха, Л. Даниленко, В. Загвязинського, В. Паламарчук, В. Сластьоніна, Н. Юсуфбекової та інших.

Основні проблеми розвитку інвестування інновацій досліджували такі науковці, як І. Бланк, Н. Внукова, Б. Губський, Л. Колобова, Т. Майорова, А. Пересада, С. Реверчук, В. Федоренко та інші.

Представлені дослідження є основою для вивчення проблеми інноваційної діяльності, проте серед наукових джерел не має спеціальних праць присвячених формуванню готовності до інноваційної діяльності майбутніх технологів у коледжах аграрного профілю.

Формулювання цілей статті. У даній статті буде розглянуто теоретичні аспекти формування готовності до інноваційної діяльності майбутніх технологів у процесі їх фахової підготовки, наведено критерії та рівні сформованості до інноваційної діяльності майбутніх технологів у коледжах аграрного профілю.

Виклад основного матеріалу. Проаналізувавши наукову літературу, можна прийти до висновку, що питання готовності до різних видів діяльності досліджено достатньо глибоко: сформульовано поняття готовності, визначені види готовності, їх зміст та структура, основні чинники та умови, що впливають на перебіг готовності та її стійкість [4, 35].

Згідно з Законом України інноваційна діяльність – це діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [6].

“Інноваційна діяльність” досить широке

КРИТЕРІЇ, РІВНІ ТА ПОКАЗНИКИ СФОРМОВАНOSTI ГОТОВНОСТІ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ТЕХНОЛОГІВ У КОЛЕДЖАХ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ

поняття, яке розглядається в багатьох галузях науки. Інноваційна діяльність – це складна динамічна система дії і взаємодії різноманітних методів, факторів і органів управління, які займаються науковими дослідженнями, створенням нових видів продукції, удосконаленням

4) підтримка інноваційного розвитку студента, керівництвом навчального закладу, а далі керівником підприємства.

В структурі готовності до інноваційної діяльності виділимо наступні компоненти:

Компонент	Функції
Мотиваційно-орієнтаційний компонент	-характер ставлення до інноваційної діяльності; -ціленаправленість особистості технолога; -вміння активно вирішувати нестандартні ситуації; -наявність “моделі” інноваційної діяльності тощо; -наявність інтересу до освоєння інновацій.
Змістовно-операційний компонент	-рівні системних знань; -технологічність; -володіння навичками здійсненні даної діяльності (досвід); -готовність до продуктивної креативності (творчості); -уміння оперувати інформацією в різних сферах інноваційної діяльності; -отримання та збагачення інформації про сутність і структуру пошукової діяльності.
Оцінно-рефлексивний компонент	-самокорекція; -самооцінка своєї готовності до здійснення інноваційної діяльності; -самоаналіз.

устаткування і засобів праці, технологічних процесів і форм організації виробництва на основі новітніх досягнень науки, техніки; плануванням, фінансуваням і координацією науково – технічного прогресу; удосконаленням економічних важелів і стимулів; розробкою системи мір по регулюванню комплексу взаємообумовлених заходів, спрямованих на прискорення інтенсивного розвитку науково-технічного прогресу і підвищення його соціально-економічної ефективності” [7, 96].

Що ж до готовності до інноваційної діяльності, то її слід розуміти, як інтегральну якість особистості, яка характеризується наявністю та певним рівнем сформованості мотиваційно-орієнтаційного, змістовно-операційного і оцінно-рефлексивного компонентів у їх єдності, що проявляється в прагненні до інноваційної діяльності і в підготовленості до її здійснення на професійному рівні (Є.В. Макагон).

Ефективність формування готовності технолога до інноваційної діяльності визначається такими **показниками:**

- 1) спрямованість викладачів на інноваційний підхід до навчання технологів;
- 2) орієнтація навчальних закладів на підготовку технолога-новатора;
- 3) використання на заняттях нетрадиційних форм і методів навчання;

Серед рівнів сформованості готовності до інноваційної діяльності виділимо три основні:

- високий;
- середній;
- низький.

Високий рівень готовності технолога до інноваційної діяльності характеризується:

- яскраво вираженою стійкою творчою активністю і продуктивністю, утвердженням цінностей творчості в колективі;
- оволодіння спеціалістом технікою організації і проведенні дослідно-експериментальної роботи (це потрібно для експериментальної апробації ефективності того чи іншого нововведення та його подальшого впровадження), що приводить до моделювання нового досвіду, розробки власних інноваційних методик;
- вмінням і здатністю оцінити можливі наслідки нововведення, тобто вмінням прогнозування і проектування.

Середній рівень готовності до інноваційної діяльності характеризується:

- орієнтацією на оволодіння новими технологіями, установку на творчу взаємодію з колегами, прагнення виділяти цілі і задачі власної пошукової інноваційної роботи, використовувати наявні досягнення в інноватиці;
- епізодичність використання знань та умінь з

КРИТЕРІЇ, РІВНІ ТА ПОКАЗНИКИ СФОРМОВАНOSTІ ГОТОВНОСТІ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ТЕХНОЛОГІВ У КОЛЕДЖАХ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ

реалізації інновацій, їх використання не завжди приносить чітко усвідомлену задоволеність;

- рівень підготовки до інноваційної діяльності оцінюється спеціалістом, як задовільний, однак, впевненості в позитивному впливі цієї діяльності на успіхи в роботі, як правило, немає.

Низький рівень готовності до інноваційної діяльності характеризується:

- відсутністю чи слабкою вираженістю творчої направленості, несформованістю цілей власної діяльності, відсутністю особистісно значимого ставлення до пошукової діяльності;

- участь у пошуковій інноваційній діяльності лише в обов'язковому порядку;

- низька оцінка спеціалістом своєї підготовленості і заперечення ним можливості позитивного впливу участі в інноваційній діяльності на результати власної праці [11].

Виходячи з викладеного вище та на основі дослідження Н.І. Клокар виділимо наступні рівні готовності до інноваційної діяльності студента технолога у коледжі аграрного профілю:

1) Репродуктивний рівень. Технолог використовує в своїй діяльності традиційні і добре відомі методики. Такий спеціаліст не підготовлений до розв'язання нових задач та використання новітніх методів виробництва.

2) Репродуктивно-корегуючий рівень. Спеціаліст модернізує та удосконалює методи роботи, не боїться вносити корективи в свою роботу, на основі новітніх розробок. У такого спеціаліста спостерігаються багата творча уява, асоціативне мислення інтелектуальна активність.

3) Конструкторський рівень. Технолог на основі глибокої обізнаності в сучасних технологіях виробництва, використовуючи передовий досвід, конструює свій варіант розв'язання виробничих задач. Характерними для такого спеціаліста є наступні якості: креативність, оригінальність мислення, планування, прогнозування, результатів власної діяльності.

4) Новаторський рівень. Такий спеціаліст здатний вирішувати виробничі задачі принципово новими методами, які характеризуються високою результативністю та новизною. Технолог з такими якостями здатний створювати авторські концепції та методики [7].

Згідно з освітньо-кваліфікаційною характеристикою молодшого спеціаліста-технолога, випускник повинен володіти певними виробничими функціями, типовими задачами діяльності та уміннями. Розглянемо кожну із них в аспекті готовності до інноваційної діяльності. Зокрема можна виділити такі виробничі функції:

1) *Організаційно-управлінська*. Використовуючи

головні напрямки науково-технічного прогресу в переробній галузі, ефективні технології, передовий вітчизняний та зарубіжний досвід роботи, технолог повинен вміти впроваджувати у виробництво маловідходні, безвідходні технології і інші "ноу-хау"; – розробляти і запроваджувати заходи щодо економії та раціонального використання сировини, матеріалів, тари, енергоносіїв.

Керуючись відповідними методиками під час впровадження сучасної техніки у виробництво і в процесі її експлуатації, вміти визначати і аналізувати ефективність роботи обладнання, розробляти заходи щодо раціонального використання обладнання та запроваджувати їх у виробництво.

2) *Технологічна*. Виходячи з аналізу ринку, наявних сировинних ресурсів і технічного оснащення виробництва, користуючись діючими стандартами, та нововведеннями вміти підібрати асортимент продукції, який би зменшував фінансовий ризик у сфері бізнесу.

3) *Технічна*. В процесі виготовлення продукції і при визначенні її якості користуватися галузевою нормативно-технічною документацією та новітніми методиками.

4) *Контрольна*. Користуючись сучасними системами управління якістю продукції і новими методами контролю, вміти контролювати якість готової продукції відповідно до схеми комплексного.

5) *Прогностична*. Використовувати передовий досвід інших підприємств для впровадженні ресурсозберігаючих технологій, розробляти заходи по підвищенню продуктивності праці.

6) *Дослідницька*. При впровадженні новітніх технологій і нових видів продукції, брати участь у розробці нових методів досліджень, застосовуючи діючі методики. Виконувати допоміжні та підготовчі операції для проведення досліджень, проводити дослідження згідно розроблених методик. Аналізувати результати проведених експериментів та робити відповідні висновки щодо доцільності.

Проаналізувавши дані виробничі функції технолога приходимо до висновку, що кожна з них мусить носити інноваційний характер.

Серед показників готовності майбутнього технолога до інноваційної діяльності виділимо наступні:

1) Обізнаність в головних напрямки науково-технічного прогресу в переробній галузі, в передовому вітчизняному та зарубіжному досвіді роботи.

2) Усвідомлення потреби запровадження у виробництво новітніх технологій.

**КРИТЕРІЙ, РІВНІ ТА ПОКАЗНИКИ СФОРМОВАНОСТІ ГОТОВНОСТІ ДО
ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ТЕХНОЛОГІВ
У КОЛЕДЖАХ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ**

3) Говність до подолання професійних невдач та труднощів пов'язаних з інноваційною діяльністю.

4) Налаштованість на експериментальну діяльність, орієнтованість на створення власних творчих методик та завдань.

5) Глибока обізнаність в сучасних технологіях виробництва, володіння практичними навичками освоєння інновацій та розробка власних.

З огляду на все сказане вище майбутній технолог, готовий до інноваційної діяльності, мусить мати наступні навички та якості:

- здатність до самоаналізу;
- прагнення до творчих досягнень;
- критичність мислення;
- здатність до рефлексії;
- здатність до самоорганізації;
- здатність відмовитись від стереотипів [10].

Ці якості та навички є основною ознакою того, що студент майбутній спеціаліст готовий до діяльності в інноваційному середовищі.

Висновки. Отже, готовність до інноваційної діяльності формується не сама по собі, а завдяки плідній співпраці педагога та майбутнього фахівця. Формування готовності майбутніх спеціалістів до інноваційної діяльності є актуальною проблемою сучасної науки і практики. Серед показників готовності майбутнього технолога до інноваційної діяльності ми наголосили на важливості наступних: обізнаність в головних напрямки науково-технічного прогресу в переробній галузі, в передовому досвіді роботи; усвідомлення потреби запровадження у виробництво новітніх технологій; налаштованість на експериментальну діяльність та створення власних творчих методик та завдань; обізнаність в сучасних технологіях виробництва; розробка власних методик освоєння інновацій.

Перспективи подальших розробок у даному напрямі. У подальших дослідженнях буде розроблено комплекс психолого-педагогічних умов формування готовності до інноваційної діяльності студентів технологів у коледжах аграрного профілю, а також детально розглянуто методи формування такої готовності, тобто методи підготовки фахівця, який спроможний відповідати за своє професійне майбутнє, здатного утвердити себе в умовах конкуренції на ринку праці, а отже фахівця – готового до інноваційної діяльності.

1. Бартків О. Готовність педагога до інноваційної професійної діяльності / Бартків О. Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2010. – №1. – С. 52 – 58.

2. Гончарова О.А. Педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до інноваційної діяльності. Автореф. дис. канд. пед. наук. 13.00.04 / Гончарова А.О., Інститут вищої освіти АПН України. К.: – 2008. – 20 с.

3. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології / І.М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.

4. Долгош К.І. Формування готовності студентів факультету міжнародних відносин до творчої професійної діяльності: дисертація канд. пед. наук/ К.І. Долгош; Державний вищий навчальний заклад. "ужгородський національний університет" – Ужгород, 2009. – 247 с.

5. Дьяченко М.И. Психологические проблемы готовности к деятельности / М.И. Дьяченко, Л.А. Кандилович. – Минск: БГУ, 1976 – 175 с.

6. Закон України про інноваційну (Відомості Верховної ради (ВВР), 2002, № 36, ст. 266).

7. Клокар Н.І. Психолого-педагогічна підготовка вчителя до інноваційної діяльності: Дис. ...канд. пед. наук: 13.00.04. – К., 1997. – 227 с.

8. Макагон Е.В. Формирование готовности педагога к поисковой деятельности в условиях последипломного образования: Дис. ...канд. пед. наук. – К., 1998.

9. Марчук Л.П. Особливості інвестиційної інноваційної діяльності в агропромисловому виробництві./Л.П. Марчук // Економіка АПК. – 2007. – №7. – С. 96.

10. Сиротенко Г.О. Інноваційна діяльність педагога: від теорії до успіху. Інформаційно методичний збірник – Полтава: ПОІППО, 2006. – 124 с.

11. Уруський В.І. положения, исследования и применения) Л. Хьелл, Д. Зиглер [2-е изд.] – СПб.: Питер Ком, 1998 – 608 с.

12. Щербак О.І. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: н.п. конференція присвячена 90-річчю ВДПУ та 20 річчю педагогічно-індустріального факультету/Кафедра інноваційних технологій та інноваційних методик навчання. – Вінниця: ВДПУ, 2002.

Стаття надійшла до редакції 15.12.2011

